DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

3. oktober 2000 *

I sag C-371/97,

angående en anmodning, som Tribunale civile e penale di Venezia (Italien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Cinzia Gozza m.fl.

mod

Università degli Studi di Padova m.fl.,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 82/76/EØF af 26. januar 1982 om ændring af direktiv 75/362/EØF om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for læger omfattende foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser, og om ændring af direktiv 75/363/EØF om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om virksomhed som læge (EFT L 43, s. 21),

har

* Processprog: italiensk.

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D.A.O. Edward (refererende dommer), og dommerne A. La Pergola og H. Ragnemalm,

generaladvokat: P. Léger
justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— den italienske regering ved afdelingschef, professor U. Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, O. Fiumara

— den spanske regering ved statens advokat, P. Plaza García, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent E. Traversa, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 6. april 2000 er afgivet mundtlige indlæg af Cinzia Gozza m.fl. ved advokat R. Mastroianni, Cosenza, og advokat P. Piva, Venedig, og af den spanske regering ved statens advokat, N. Díaz Abad, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 11. maj 2000,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 7. oktober 1997, indgået til Domstolen den 27. oktober 1997, har Tribunale civile e penale di Venezia i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 82/76/EØF af 26. januar 1982 om ændring af direktiv 75/362/EØF om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for læger omfattende foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser, og om ændring af direktiv 75/363/EØF om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om virksomhed som læge (EFT L 43, s. 21).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag, der føres mellem på den ene side Cinzia Gozza og 635 andre sagsøgere og på den anden side Università degli Studi di Padova (herefter »Padova universitet«), Ministero dell'Università e della Ricerca Scientifica e Tecnologica, Ministero della Sanità og Ministero della Pubblica Istruzione vedrørende retten for læger under specialuddannelse til en »passende aflønning« i uddannelsesperioden.

Fællesskabsretlige bestemmelser

3 Rådets direktiv 75/362/EØF af 16. juni 1975 (EFT L 167, s. 1, herefter »anerkendelsesdirektivet«) tager sigte på gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for læger og omfatter foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser. Rådets direktiv 75/363/EØF af 16. juni 1975 (EFT L 167, s. 14, herefter »samordningsdirektivet«) tager for sit vedkommende sigte på samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om virksomhed som læge. Disse direktiver er blevet ændret ved bl.a. direktiv 82/76.

4 Anerkendelsesdirektivet sondrer mellem tre muligheder for at anerkende et eksamensbevis for et speciale. Når det pågældende speciale er fælles for alle medlemsstaterne og findes i listen i direktivets artikel 5, stk. 2, er anerkendelsen automatisk (artikel 4). Når specialet findes i to eller flere medlemsstater og nævnes i artikel 7, stk. 2, er anerkendelsen automatisk mellem disse stater (artikel 6). Endelig bestemmer artikel 8, at for så vidt angår specialer, som hverken er nævnt i opregningen i artikel 5 eller i opregningen i artikel 7, kan en medlemsstat, der er værtsland, af statsborgere fra medlemsstaterne kræve, at de opfylder de uddannelsesbetingelser, som denne medlemsstat i så henseende foreskriver i sine egne nationale retsregler, dog således at den tager hensyn til de uddannelsesperioder, som disse statsborgere har fuldført, og som er bekræftet ved et kvalifikationsbevis for uddannelse udstedt af de kompetente myndigheder i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, såfremt disse perioder er i overensstemmelse med dem, der for den pågældende speciallægeuddannelse kræves af den medlemsstat, der er værtsland.

5 Efter samordningsdirektivet skal der med henblik på den gensidige anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for speciallæger gennemføres en vis harmonisering af betingelserne hvad angår uddannelsen og adgangen til de forskellige specialer.

6 I anden betragtning til dette direktiv hedder det, at der med henblik på at samordne uddannelsesbetingelserne for speciallæger »bør... fastsættes visse

minimumskriterier både for adgangen til speciallægeuddannelsen, dennes minimumsvarighed, undervisningsformen og stedet, hvor denne skal finde sted, samt for det tilsyn, den skal undergives«. I sidste sætning tilføjes det, at »disse kriterier [kun] vedrører... specialer, der er fælles for alle medlemsstaterne eller for to eller flere medlemsstater«.

7 Samordningsdirektivets artikel 2, stk. 1, som ændret ved artikel 9 i direktiv 82/76, præciserer minimumsbetingelserne for den uddannelse, der fører til erhvervelse af et eksamensbevis, certifikat eller andet kvalifikationsbevis for speciallæger. I henhold til artikel 2, stk. 1, litra c), følges uddannelsen på heltidsbasis under tilsyn af de kompetente myndigheder eller organer i overensstemmelse med punkt 1 i bilaget.

8 I henhold til artikel 3 i samordningsdirektivet, som ændret ved artikel 10 i direktiv 82/76, kan medlemsstaterne give tilladelse til speciallægeuddannelse på deltidsbasis. Deltidsuddannelsen skal tilrettelægges i overensstemmelse med punkt 2 i bilaget.

9 Bilaget til samordningsdirektivet, som blev tilføjet ved artikel 13 i direktiv 82/76, og som har overskriften »Karakteristiske træk ved speciallægeuddannelsen på heltids- og deltidsbasis«, bestemmer følgende:

»1. *Speciallægeuddannelse på heltidsbasis*

Denne uddannelse finder sted under arbejde i bestemte stillinger, der er anerkendt af de kompetente myndigheder.

Uddannelsen indebærer, at den pågældende læge deltager i samtlige lægelige aktiviteter, herunder vagter, i den afdeling, hvor uddannelsen foregår, således at han igennem hele arbejdsugen året igennem anvender hele sin arbejdsindsats på denne praktiske og teoretiske uddannelse på de af de kompetente myndigheder fastsatte betingelser. Stillingen aflønnes derfor med et passende beløb.

Uddannelsen kan afbrydes af visse grunde, såsom militærtjeneste, tjenesterejser med videnskabeligt sigte, graviditet og sygdom. Uddannelsens samlede varighed kan ikke nedsættes på grund af sådanne afbrydelser.

2. *Speciallægeuddannelse på deltidsbasis*

Kravene er de samme som ved heltidsuddannelsen, og den eneste forskel mellem de to former for uddannelse er, at det ved deltidsuddannelsen er muligt at begrænse deltagelsen i de lægelige aktiviteter til mindst halvdelen af den i punkt 1, andet afsnit, fastsatte periode.

De kompetente myndigheder sørger for, at speciallægeuddannelsen på deltidsbasis svarer til heltidsuddannelsen både hvad angår den samlede varighed og kvaliteten.

Læger under specialuddannelse på deltidsbasis aflønnes derfor med et passende beløb.«

10 Samordningsdirektivets artikel 4 og 5 fastsætter minimumsvarigheden af de speciallægeuddannelser, der fører til erhvervelse af de eksamensbeviser, certifikater eller andre kvalifikationsbeviser, som er omhandlet i anerkendelsesdirektivets artikel 5 og 7, og som er fælles for alle medlemsstaterne eller for to eller flere blandt dem.

11 Artikel 16 i direktiv 82/76 bestemmer, at medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme dette direktiv senest den 31. december 1982. De underretter straks Kommissionen herom.

12 Anerkendelses- og samordningsdirektiverne samt direktiv 82/76 er efter de faktiske omstændigheder, der har ført til tvisten i hovedsagen, blevet ophævet og erstattet ved Rådets direktiv 93/16/EØF af 5. april 1993 om fremme af den frie bevægelighed for læger og gensidig anerkendelse af deres eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser (EFT L 165, s. 1).

Nationale retsforskrifter

13 Anerkendelses- og samordningsdirektiverne blev gennemført i Den Italienske Republiks retsorden ved lov nr. 217 af 22. maj 1978 (GURI nr. 146 af 29.5.1978).

14 Ved dom af 7. juli 1987 i sag 49/86, Kommissionen mod Italien (Sml. s. 2995), fastslog Domstolen, at Den Italienske Republik havde tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-traktaten, da den ikke inden for den fastsatte frist havde vedtaget de bestemmelser, der var nødvendige for at efterkomme Rådets direktiv 82/76.

15 Efter afsigelsen af denne dom blev direktiv 82/76 gennemført ved lovdekret nr. 257 af 8. august 1991 (GURI nr. 191 af 16.8.1991, herefter »lovdekret nr. 257«). Lovdekret nr. 257 trådte i kraft 15 dage efter offentliggørelsen.

16 Artikel 4 i lovdekret nr. 257 fastsætter rettigheder og pligter for læger, som er under uddannelse til speciallæge, og artikel 6 indfører for denne gruppe uddannelsesstipendier.

17 Det hedder i artikel 6, stk. 1, i lovdekret nr. 257:

»Personer under speciallægeuddannelse... som er forpligtet til at gennemføre uddannelsen på heltidsbasis, modtager under hele uddannelsesforløbet — bortset fra tidsrum, hvor uddannelsen ikke finder sted — et uddannelsesstipendium på 21 500 000 ITL for 1991. Med virkning fra den 1. januar 1992 reguleres dette beløb årligt på grundlag af den forventede inflation og tilpasses hvert tredje år ved dekret udstedt af Sundhedsministeriet... på grundlag af forhøjelsen af mindstesatsen for lønninger, der finder anvendelse på kontrakter indgået med arbejdstagerne i sundhedssektoren, som er ansat af det nationale sundhedsvæsen.«

18 Endelig præciseres det i samme lovdekrets artikel 8, stk. 2, at dets bestemmelser finder anvendelse med virkning fra det akademiske år 1991/1992.

19 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at denne bestemmelse er blevet fortolket således, at det ved lovdekret nr. 257 indførte uddannelsesstipendium ikke — og heller ikke efter det akademiske år 1991/1992 — udbetales til læger, der er ved at gennemføre en specialuddannelse, men som er optaget inden det nævnte tidspunkt.

Hovedsagen

20 Sagsøgerne i hovedsagen, der alle har bestået afsluttende eksamen i medicin og kirurgi, var under uddannelse på forskellige undervisningssteder for speciallæger under Padova universitet i løbet af det akademiske år 1990/1991. Da de ikke modtog et stipendium som indført ved lovdekret nr. 257, har de nedlagt påstand om, at det fastslås, at de i overensstemmelse med anerkendelses- og samordningsdirektiverne samt direktiv 82/76 har krav på at blive aflønnet med et passende beløb. De har i overensstemmelse hermed nedlagt påstand om, at Padova universitet og de andre sagsøgte — Ministeriet for Universiteter, Ministeriet for Videnskabelig og Teknologisk Forskning, Sundhedsministeriet og Undervisningsministeriet — tilpligtes at betale de skyldige beløb, som skal opgøres under sagen.

21 De sagsøgte i hovedsagen har gjort gældende, at de omhandlede direktiver ikke kan have direkte virkning, fordi det ikke heri er angivet, hvem der er forpligtet til at betale det passende beløb, og navnlig fordi direktiverne ikke præciserer kriterierne for, at det kan fastslås, hvad der er en passende aflønning.

22 De sagsøgte i hovedsagen har endvidere gjort gældende, at lovdekret nr. 257 ikke medfører nogen forskelsbehandling mellem de læger under specialuddannelse, der var optaget på uddannelsen før det akademiske år 1991/1992 (som sagsøgerne) — og som de nye nationale regler ikke finder anvendelse på — og de læger, der blev optaget på uddannelsen efter det akademiske år 1991/1992 — som reglerne gælder for. Til forskel fra de læger, der blev optaget efter 1991/1992, var de læger, der blev optaget før dette tidspunkt, herunder sagsøgerne, ikke forpligtet til at gennemføre uddannelsen på heltidsbasis, og der blev ikke afkrævet dem et løfte om ikke at udøve erhvervsvirksomhed. De sagsøgte i hovedsagen tillod dog sagsøgerne i hovedsagen at gennemføre en specialuddannelse på deltidsbasis.

23 Da sagens afgørelse afhænger af fortolkningen af direktiv 82/76, besluttede Tribunale civile e penale di Venezia at udsætte sagens behandling og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal direktiv 82/76/EØF — for så vidt som det heri bestemmes, at speciallæger under uddannelsen såvel på heltidsbasis som på deltidsbasis skal 'aflønnes med et passende beløb' — også med hensyn til den periode, hvori den italienske stat ikke havde udstedt specifikke regler, fortolkes således, at det har direkte virkning i forhold til speciallæger under uddannelse i den forstand, at de over for de kompetente statslige myndigheder har ret til uden begrænsning at blive aflønnet med et passende beløb for deres arbejdsindsats under uddannelsen?

2) I bekræftende fald ønskes det oplyst, hvilke kriterier der skal anvendes ved afgørelsen af, hvad der er 'et passende beløb', såvel med hensyn til uddannelse på heltidsbasis som med hensyn til uddannelse på deltidsbasis?«

Formaliteten

24 Den italienske og den spanske regering har i deres skriftlige indlæg gjort gældende, at spørgsmålene må afvises.

25 Den spanske regering gør gældende, at de stillede spørgsmål må afvises, fordi beskrivelsen af sagens faktiske omstændigheder er ufuldstændig. Forpligtelsen til at udbetale løn i uddannelsesperioderne, som anført i artikel 2, stk. 1, litra c), i

samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, gælder kun for så vidt angår lægespecialer, som er fælles for alle medlemsstaterne eller for to eller flere blandt dem, og på betingelse af, at specialerne er nævnt i anerkendelsesdirektivets artikel 5 eller 7. I det foreliggende tilfælde har den nationale ret imidlertid undladt at præcisere det særlige indhold af de specialer, sagsøgerne i hovedsagen blev uddannet i.

26 I den forbindelse bemærkes, at Domstolen allerede i sin dom af 6. december 1997, i sag C-277/93, Kommissionen mod Spanien (Sml. I, s. 5515, præmis 20), har udtalt, at forpligtelsen i henhold til artikel 2, stk. 1, litra c), i samordningsdirektivet som ændret ved direktiv 82/76 til at betale løn under uddannelsen til speciallæge kun gælder for de lægespecialer, som er fælles for alle medlemsstaterne eller for to eller flere medlemsstater, og som er nævnt i anerkendelsesdirektivets artikel 5 eller 7.

27 Det forhold, at det særlige indhold af de lægespecialer, som sagsøgerne i hovedsagen blev uddannet i, ikke præciseres, forhindrer imidlertid ikke Domstolen i at besvare de spørgsmål, der er rejst af den forelæggende ret.

28 For så vidt angår de omhandlede specialuddannelser opregner anerkendelses- og samordningsdirektiverne klart såvel de benævnelser, der gælder i medlemsstaterne, som de myndigheder og organer, der er kompetente til at udstede eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for specialerne. Det tilkommer herefter den forelæggende ret at afgøre, hvilke af sagsøgerne i hovedsagen der har fulgt en af disse specialuddannelser og således — i medfør af samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76 — har ret til en passende aflønning under deres uddannelsesperiode.

29 Den italienske regering har gjort gældende, at de præjudicielle spørgsmål må afvises, idet de er fremsat af en forundersøgelsesdommer ved Tribunale civile e penale, som efter de italienske processuelle regler ikke kan træffe realitetsafgørelse i sagen.

30 Hertil bemærkes, at det efter den fordeling af opgaverne, der består mellem Domstolen og de nationale retter, ikke tilkommer Domstolen at efterprøve, om forelæggelsesafgørelsen er truffet i overensstemmelse med de nationale bestemmelser vedrørende retternes organisation og virkemåde (jf. dom af 3.3.1994, forenede sager C-332/92, C-333/92 og C-335/92, Eurico Italia m.fl., Sml. I, s. 711, præmis 13, og af 16.9.1999, sag C-435/97, WWF m.fl., Sml. I, s. 5613, præmis 33).

31 Det følger heraf, at de præjudicielle spørgsmål kan antages til realitetsbehandling.

Realiteten

32 Med sine spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst dels, om bestemmelserne i direktiv 82/76 vedrørende forpligtelsen til aflønne specialuddannelsen, gennemført på heltid og på deltid, med et passende beløb — i mangel af gennemførelse af direktivet inden for fristen — er ubetingede og tilstrækkeligt præcise til, at læger under specialuddannelse for de nationale domstole kan påberåbe sig forpligtelsen hertil over for en medlemsstats myndigheder, og dels hvilke kriterier der skal anvendes ved afgørelsen af, hvad der er et »passende beløb«.

33 Det bemærkes, at Domstolen allerede i sin dom af 25. februar 1999 i sag C-131/97, Carbonari m.fl. (Sml. I, s. 1103), har truffet afgørelse om fortolk-

ningen af artikel 2, stk. 1, litra c), og punkt 1 i bilaget til samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, der bestemmer, at der udbetales et passende beløb for uddannelsen gennemført på heltid, og at Domstolen dermed har givet de nationale domstole alle de nødvendige oplysninger til brug for retsafgørelser i en sådan sagstype.

34 For det første fastslog Domstolen, at bestemmelserne i artikel 2, stk. 1, litra c), samt punkt 1 i bilaget til samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, forpligter medlemsstaterne til, for så vidt angår de læger, der kan omfattes af ordningen med gensidig anerkendelse, at yde løn under speciallægeuddannelsen, såfremt specialerne er omfattet af direktivets anvendelsesområde. Denne pligt er som sådan ubetinget og tilstrækkeligt præcis (jf. Carbonari-dommen, præmis 44).

35 For det andet præciserede Domstolen, at det, for at afgøre, om rettigheden skal tilkendes læger under uddannelse, må tilkomme den nationale ret at tage stilling til dels, om lægerne tilhører den kategori af læger, som følger en af de specialuddannelser, der er opregnet i anerkendelsesdirektivets artikel 5 eller 7 (jf. Carbonari-dommen, præmis 27 og 28), og dels om denne uddannelse gennemføres i overensstemmelse med kravene i samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76 (jf. Carbonari-dommen, præmis 33 og 34).

36 For det tredje udtalte Domstolen, at bestemmelserne i samordningsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), samt punkt 1 i bilaget til direktivet, som ændret ved direktiv 82/76, ikke er ubetingede, idet de hverken indeholder nogen angivelse af identiteten af den institution, som det påhviler at udrede en passende aflønning,

eller af, hvad der skal forstås som svarende til et passende beløb, eller af metoden til at fastsætte dette beløb (jf. Carbonari-dommen, præmis 47).

37 For det fjerde bemærkes dog, at Domstolen konstaterede, at det tilkommer den nationale ret at bedømme, i hvilket omfang samtlige foreliggende nationale regler og især — for perioden efter deres ikrafttræden — bestemmelserne i en lov, der er vedtaget med henblik på at gennemføre direktiv 82/76, allerede fra ikrafttrædelsen af de nævnte bestemmelser kan fortolkes i lyset af ordlyden af og formålet med nævnte direktiv for at nå det ved dette tilsigtede resultat (jf. Carbonari-dommen, præmis 49).

38 Endelig fastslog Domstolen, at såfremt det tilsigtede mål, der fremgår af samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, ikke kan nås gennem overensstemmende fortolkning, forpligter fællesskabsretten Den Italienske Republik til at erstatte tab, som er forvoldt private, når tre betingelser er opfyldt. For det første skal de mål, der tilsigtes med retsreglen, indebære, at private tillægges rettigheder, hvis indhold skal kunne fastslås, for det andet skal retsbruddet være tilstrækkeligt kvalificeret, og for det tredje skal der være årsagsforbindelse mellem statens tilsidesættelse af sin forpligtelse og de skadelidtes tab (jf. Carbonari-dommen, præmis 52).

39 Med hensyn hertil bemærkes, at de skadelige følger af en for sen gennemførelse af direktiv 82/76 kan afhjælpes ved, at foranstaltningerne til gennemførelse af direktivet anvendes fuldt ud og med tilbagevirkende gyldighed, idet direktivet dog skal være gennemført korrekt. Den nationale ret skal imidlertid påse, at erstatningen står i passende forhold til de skadelidtes tab. I den henseende er det tilstrækkeligt, at foranstaltningerne til gennemførelse af direktivet anvendes med tilbagevirkende gyldighed, korrekt og fuldt ud, medmindre de skadelidte

godtgør, at de har lidt yderligere tab som følge af, at de ikke i rette tid har kunnet opnå de økonomiske fordele, direktivet sikrer dem, hvilke tab derfor også bør erstattes (jf. Carbonari-dommen, præmis 53).

40 Den forelæggende ret har desuden spurgt, hvordan bestemmelserne i samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, om forpligtelsen til at udbetale en passende løn under speciallægeuddannelse på deltidsbasis skal fortolkes.

41 For så vidt angår dette punkt må det konstateres, at den fortolkning, som fremgår af Carbonari-dommen, og som er gennemgået i denne doms præmis 33 til 39 med hensyn til uddannelse på heltidsbasis, fuldt ud kan overføres på de tilfælde, hvor der er tale om speciallægeuddannelse på deltidsbasis.

42 Dette følger af såvel målsætningen for som ordlyden af samordningsdirektivet og direktiv 82/76, idet artikel 3, stk. 2, og punkt 2 i bilaget til samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, bestemmer, at uddannelse på deltidsbasis ligeledes skal aflønnes med et passende beløb.

43 Denne løn, der tilkendes som vederlag og som anerkendelse af udført arbejde, skal udbetales til speciallæger under uddannelse, som deltager i samtlige lægelige aktiviteter i den afdeling, hvor uddannelsen foregår. Speciallægerne anvender således hele deres arbejdsindsats under denne praktiske og teoretiske uddannelse igennem hele arbejdsugen, eller, hvis der er tale om en læge, der tager specialuddannelsen på deltidsbasis, en væsentlig del af arbejdsugen.

44 Den forelæggende ret skal således tage hensyn til målsætningen for bestemmelserne i samordningsdirektivets som ændret ved direktiv 82/76, forstået på denne måde, idet den skal anvende de principper, som fremgår af præmis 33 til 39 i denne dom, med henblik på at identificere både den institution, som det påhviler at udrede den passende aflønning, og metoden til at fastsætte dette beløb.

45 Herefter skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 2, stk. 1, litra c), samt punkt 1 i bilaget til samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, og artikel 3, stk. 2, samt punkt 2 i bilaget til samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, skal fortolkes således:

— Forpligtelsen til at betale en passende løn under uddannelsen til speciallæge gennemført på såvel heltids- som deltidsbasis gælder kun for de lægespecialer, som er fælles for alle medlemsstaterne eller for to eller flere medlemsstater, og som er nævnt i anerkendelsesdirektivets artikel 5 eller 7.

— Denne forpligtelse gælder kun, hvis de betingelser for uddannelse på heltidsbasis, som er foreskrevet i punkt 1 i bilaget til samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, eller de betingelser for uddannelse på deltidsbasis, som er foreskrevet i punkt 2 i bilaget til samordningsdirektivet, som ændret ved direktiv 82/76, overholdes af speciallægerne under uddannelse.

— Forpligtelsen er ubetinget og tilstrækkelig præcis, idet den, for at en speciallæge kan være omfattet af ordningen for gensidig anerkendelse ifølge anerkendelsesdirektivet, kræver, at hans uddannelse skal foregå på heltidsbasis eller deltidsbasis og være aflønnet.

— Forpligtelsen gør det imidlertid ikke i sig selv muligt for den nationale ret at fastslå identiteten af den debitor, som skal udrede den passende aflønning, ligesom dennes størrelse heller ikke kan fastslås.

Den nationale ret har dog pligt til, når den anvender bestemmelser i national ret, hvad enten de er ældre eller yngre end et direktiv, så vidt muligt at fortolke dem i lyset af ordlyden af og formålet med direktivet.

46 Under hensyntagen til besvarelsen af det første spørgsmål er det ufornødent at besvare det andet spørgsmål vedrørende de kriterier, der skal anvendes ved afgørelsen af, hvad der er et passende beløb.

Sagens omkostninger

47 De udgifter, der er afholdt af den italienske og den spanske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunale civile e penale di Venezia ved kendelse af 7. oktober 1997, for ret:

Artikel 2, stk. 1, litra c), samt punkt 1 i bilaget til Rådets direktiv 75/363/EØF af 16. juni 1975 om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om virksomhed som læge, som ændret ved Rådets direktiv 82/76/EØF af 26. januar 1982 om ændring af direktiv 75/362/EØF om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for læger omfattende foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser, og om ændring af direktiv 75/363, og artikel 3, stk. 2, samt punkt 2 i bilaget til direktiv 75/363, som ændret ved direktiv 82/76, skal fortolkes således:

— **Forpligtelsen til at betale en passende løn under uddannelsen til speciallæge gennemført på såvel heltids- som deltidsbasis gælder kun for de lægespecialer, som er fælles for alle medlemsstaterne eller for to eller flere medlemsstater, og som er nævnt i artikel 5 eller 7 i Rådets direktiv 75/362/EØF af 16. juni 1975 om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for læger omfattende foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser.**

— Denne forpligtelse gælder kun, hvis de betingelser for uddannelse på heltidsbasis, som er foreskrevet i punkt 1 i bilaget til direktiv 75/363, som ændret ved direktiv 82/76, eller de betingelser for uddannelse på deltidsbasis, som er foreskrevet i punkt 2 i bilaget til direktiv 75/363, som ændret ved direktiv 82/76, overholdes af speciallægerne under uddannelse.

— Forpligtelsen er ubetinget og tilstrækkelig præcis, idet den, for at en speciallæge kan være omfattet af ordningen for gensidig anerkendelse ifølge direktiv 75/362, kræver, at hans uddannelse skal foregå på heltidsbasis eller deltidsbasis og være aflønnet.

— Forpligtelsen gør det imidlertid ikke i sig selv muligt for den nationale ret at fastslå identiteten af den debitor, som skal udrede den passende aflønning, ligesom dennes størrelse heller ikke kan fastslås.

Den nationale ret har dog pligt til, når den anvender bestemmelser i national ret, hvad enten de er ældre eller yngre end et direktiv, så vidt muligt at fortolke dem i lyset af ordlyden af og formålet med direktivet.

Edward La Pergola Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 3. oktober 2000.

R. Grass

Justitssekretær

D.A.O. Edward

Formand for Fjerde Afdeling